

SVATÁ ALŽBĚTA
MATKA CHUDÝCH A NEMOCNÝCH

SVATÁ ALŽBĚTA

Svatá Alžběta.

Reprodukce oltářního obrazu v nemocnici
ctih. sester Alžbětinek v Praze.

SVATÁ ALŽBĚTA

MATKA CHUDÝCH A NEMOCNÝCH

K jubileu 700. výročí úmrtí světice
ctih. sestrám Alžbětinkám v Praze

sestavil

Msgr. ANTONÍN POSTŘIHAČ

S 9 obrázky

V PRAZE 1931

Nákladem ctihod. sester Alžbětinek v Praze II, Na Slupí

Tiskem knihtiskárny Družstva Vlast v Praze II, Žitná 26

Nihil obstat.

Abbas Ernestus Vykoukal O. S. B.,
 censor.

Imprimatur.

Prael. Mauritius Pícha,
 Vicarius capitularis.

Pragae, die 16. Septembris 1931.

N. 11846.

*Jako hvězda krásná na nebeské výši,
tak svítí Alžběta po křesťanské říši.*

(Stará píseň o sv. Alžbětě).

ALŽBĚTA, DCERA KRÁLOVSKÁ, ZÁHY Z DOMU ODVEDENA

Sedm set let jest tomu, co zemřela na této zemi Alžběta, lankraběnka durynská, a 700 let jest tomu, co se narodila pro nebe a začala žíti světu jako vzor lidumilnosti.

Alžběta (Eliška), dcera uherského krále Ondřeje II. a manželky jeho Ketrudy, mladší sestry sv. Hedviky, spatřila světlo světa roku 1207 na hradě Prešpurku, Bratislavě. Matka Alžbětina Ketruda, sestra sv. Hedviky, byla provdána za strýce Anežky Přemyslovny, Ondřeje, bratra Konstancie, matky naší bl. Anežky České.

U nás v českých vlastech jest sv. Alžběta vždy připomínána se jménem blahoslavené naší Anežky České, jejíž byla sestřenicí. Alžběta byla jen o rok starší než Anežka. Život obou světic v mnohém, zvláště v mládí jejich, jest si podoben.

Jaké byly tehdejší poměry, kdy sv. Alžběta se narodila? V Itálii odehrával se právě veliký boj o duši sv. Františka. Rozhodne se František pro nebeské či pozemské rytířstvo? Na stolci sv. Petra v Římě seděl právě veliký papež Innocenc III. (1198—1216), který horlivě se staral o vniterný

rozkvět Církve zachováním a rozšířením čisté víry. Innocenc založil první špitál Ducha Svatého. Týž papež osvědčil svou přízeň k národu českému tím, že roku 1204 prohlásil opata Prokopa svatým, a že Přemyslu Otakarovi I. udělil titul královský.

Heslem tehdejší doby byly křižácké výpravy. Ve Francii přichází r. 1215 na svět Ludvík IX., potomní král francouzský, svatý, ideál horlivého křižáka.

Dívka Alžběta jevila již za nejútlejšího mládí něžnou zbožnost a útrpnost k lidem ubohým. Nedlouho však pobyla v domě otcovském. Roku 1211 vypravil durynský lankrabě Heřman slavné poselstvo do Uher se žádostí o ruku malé čtyřleté Alžběty pro dědice trůnu. Král Ondřej po úradě s manželkou svolil k žádosti a vydal dcerušku poselstvu durynskému, aby po tehdejším zvyku vychována byla na dvoře nastávajícího svého chotě. I byla malá Alžběta s hojným věnem vezena do Durynk na hrad Vartburk. Tu velikým svátkem stal se den, když poselstvo durynské se vrátilo s královskou dcerou Eliškou. Lankrabě Heřman i jeho manželka Žofie s radostí ji přivítali a jako vlastní dceru pečlivě ji vychovávali.

Za pěstounku malé Alžbětě dána byla hraběnka Berta, velmi vznešená paní, ctnost a spravedlnost milující, která křesťanské mravy a povinnosti vštěpovala do srdce malé své svěřenky. K obveselení jsou jí dány dvě dvorské dívky, také v křesťanských mravech a ctnostech nad jiné vycvičené. Alžběta však je v tom převyšovala.

Malá princeznička, která již ve svém domově různé hrady byla navštívila, nepozorovala velkého

rozdílu mezi životem na hradě ve svém domově a ve své nové domovině. K slavnému zasnoubení Ludvíka a Alžběty pozváni byli nejvznešenější hosté z okolí.

Roku 1214 byla královna Ketruda za vzpoury v Uhrách zavražděna. A zanedlouho (roku 1217) zemřel lankrabě Heřman, jehož smrt tak jako dříve nešťastná smrt matčina byly pro malou Alžbětu varovné hlasy, ukazující, jak zrádný jest svět. Desetiletá snoubenka ztratila v lankraběti dobrotivého otce, který se věrně staral o její výchovu. Alžbětě se otevřely oči a jasně tu patřila na marnost tohoto světa. Umínala si světem pohrdati a sloužiti Bohu, k čemuž byla povzbuzována také příkladem své tety sv. Hedviky.

Již v dětských letech pozorovala Alžběta, jak vedle slušných radovánek konány byly na hradě nedůstojné hry s oplzlými písněmi a pitkami. Při takových zábavách myslívala na chudé poddané, kteří musili spolupůsobiti k takovým rozmařilostem. Hradní panstvo ve své pyšné pánovitosti nemělo často než pohrdání pro lid, který vlastně mělo chrániti a vésti k blahobytu.

Po smrti lankraběte Heřmana přestaly na hradě bujné radovánky a hlučné zábavy, a nastal tu život vážný, nakloněný lidu.

PROSPÍVÁ VE CNOSTECH

Alžběta odrůstala tu v nábožnosti a nevinnosti. Jsouc od dětství upřímně zbožnou a k chudým a nemocným milosrdnou, dospěla pod vedením františkána Rodegera a Konráda Marburského k veliké

dokonalosti. S věkem jejím rostla ctnost, rozšafnost, láska k bližnímu. Krátce řečeno: Alžběta již ve svém mládí byla zrcadlem mravů a z jejího dětského věku prozařovala již její budoucí svatost, která zdokonalena byla pak kříží a pronásledováním.

Alžběta byla nadaným dítětem. Byla veselá, ráda si hrála a měla prostou mysl. Ale myšlenky její a žádosti směřovaly k Bohu. Jemu sloužiti a se zalíbiti bylo jediným jejím přáním. Kdykoli jen bylo možno, chodila do hradní kaple, kde na kolenou se modlila. Hrávajíc si s družkami, hleděla se dostat ke kapli, aby se tam pomodlila, a když byly dveře zavřeny, líbala zámek, vzdávajíc takto poctu nejsvětější Svátosti ve svatyňce chované. Když hrájíc o peníze vyhrála, bylo jí potěšením výhru odezdati chudým dívkám. Měla-li někdy ve hře zalíbení, přestala náhle hráti z lásky k Bohu. Často vodívala družky své na hřbitov, říkajíc: „Pomněte, že i my v popel se obrátíme.“ A když se blížily ke kostnici, napomínala jich: „Hleďte na tyto kosti; lidé, kterým kdysi náležely, byli živi jako my, nyní pak jsou mrtví, jako i my jednou budeme. Milujmež tedy Boha, poklekněme a pomodleme se za ně.“

Od nejútlejšího mládí uctívala Alžběta vroucně bolestnou Matku Boží. Ve svém pokoji měla krásný obraz této přemocné Matky nebeské a před ním denně klečíc konávala své modlitby. Často sebe doporučovala nebeské Panně a ji si také po smrti své matky vyvolila za matku a ochranitelku. Zvláštní láskou a úctou lnula též k apoštolu sv. Janu. Miláček Páně byl jí vzorem lásky ke Kristu Pánu a vzorem neporušené čistoty srdce. Ke světci

Luisa Seidlerová: Sv. Alžběta rozděljuje almužnu.

H. Nāke: Svatá Alžběta.

tomu chovala takovou důvěru, že kdo v jeho jménu ji začkoliv prosil, nikdy od ní nebyl oslyšán.

Zbožná princezna majíc srdce pro lidskou bídu příliš citlivé, prokazovala chudým lidem dobrodiní, jak jen mohla. Peníze, jež dostávala od knížecích pěstounů, rozdávala chudým a zbytky jídel donášela ochotně žebrákům. Byla příkladně skromná a pokorná. Její jemnocit, který po celý život ji chránil před marnivostí a nápadným vystupováním, vedl ji již od mládí. Její radost byla v pokorování se před Bohem. Její touha byla, aby se nestala nápadnou. Časem však nápadnou státi se musila. Její prostá povaha neměla ani trochu zlo vůle, nikdy nechtěla nikomu vědomě ublížiti.

Po smrti lankraběte Heřmana stal se nejstarší jeho syn Ludvík, tehdáž sotva šestnáctiletý, dědicem v knížecí hodnosti, ale jsa nezletilým, zůstal prozatím pod poručenstvím ovdovělé své matky kněžny Žofie. Tato paní vídala nerada pobožné skutky mladé Alžběty, a dávala jí zřejmě svou nespokojenost najevo. Po příkladu matčině byla i dcera její Anežka popouzena proti Alžbětě, ano dvořané a čeleď mluvili posměšně o její zbožnosti a neostýchali se nevěstu pána svého tupiti.

Stalo se jedenkrát, když při velkých službách Božích v chrámě Alžběta klečela před obrazem Ukřižovaného, že najednou sňala s hlavy drahocennou korunku a ostatní ozdoby, položila je na klekátko, a sama vrhla se na zemi. Bylo to na svátek Nanebevzetí Panny Marie. To vidouc lankraběnka, prý se na Alžbětu osopila: „Co tím míníte, panno Alžběto? Chcete zaváděti něco nového? Chcete, aby lidé se vám posmívali? Což nemůžete jednati jako my a nepočínati si jako nezvedené

děcko?“ Alžběta povstala a pravila: „Milá paní, nezazlívejte mi toho. Zde před mými zraky je obraz milosrdného, tichého a dobrotivého Spasitele s trnovou korunou na hlavě. Má bohatá koruna byla by výsměchem jeho koruně trnové, kdybych já ubohé stvoření před ním stála s perlami, zlatem a drahokamy na hlavě.“ Z jejích očí kanuly prameny slz, a znova vrhla se na zemi a modlila se s takovou vroucností, že cíp pláště, kterým tvář si zakrývala, slzami jejími naskrz byl smáčen. Lankraběnka Žofie, hrdá na svůj rod, viděla v takovém jednání mladé Alžběty něco nového, nedůstojného pro budoucí paní hradu. Chtělať v ní vychovati lankraběnkou a nikoliv řeholnici. Že tu v Alžbětě roste světice, jí ovšem na mysl nepřišlo.

Alžběta byla takto nápadna svou zbožností, ale více ještě jevila jiný sklon, který knížecí rodiny nemile se dotkl. Jest to skutečně dítě z královské krve? — tak se mnozí tázali. Nezahazuje svou stavovskou čest náklonností k obyčejnému lidu? Alžběta byla velice přívětiva k chudým lidem. Nečinila tak proto, že byla duchem zpřízněna s tím, který slunci svému velí vycházeti na dobré i zlé, a dešť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. V jejím srdci nebylo domýšlivosti. Tato šlechtnost tak neobyčejná a nevídaná byla však zneuznána. Svou důstojností a vznešeností má jednou zraky svých poddaných na sebe obraceti, a zatím sklání se k nim jako by byla každého z nich sestrou. Svým oděvem, svým jednáním pohrdá světem. Jak bude jednou v úctě a vážnosti před světem? Jak bude uplatňovati práva a povinnosti kněžny? Takové a podobné otázky v okolí jejím povstávaly a se přetřásaly.

SNoubENKA

Alžběta již jako dítě byla zasnoubena Ludvíkovi, také ještě dítěti, a s ním byla společně vychovávána. Doufalo se, když od malička navykne si na zemi a lid, tím že lehčeji se vžije do svého postavení. Než tato dcerka prastaré královské rodiny neměla vrozené sklony panovnických dětí. Skláněla se k chudým a ubohým, a myslí svou vznášela se k Bohu, jemuž sloužiti bylo její největší radostí. Z toho nepřátelé její brali podnět na ni sočiti a posléze odvážili se k tomu pracovati, aby zasnoubení její s mladým lankrabětem bylo zrušeno, a ona sama do Uher nazpět poslána.

Ale mladý lankrabě Ludvík nedbal uštěpačných řečí, ani domluv matčiných, ani rad dvořanů. On jediný na Vartburce zůstal Alžbětě věren. Se zalíbením pozoroval dojemnou skromnost, nábožnost a dětinnou dobrotu své nevěsty, a přál si vroucně po boku jejím naučiti se jejím krásným ctnostem. Čím více byl od zlomyslníků proti ní popouzen, tím vřelejší byla jeho úcta a láska k ní, tím horlivěji se ujímal „své sestry“, jakož i ona její jmenovala „svým bratrem“. Říkaliť si jeden druhému: bratře, sestro! Když jedenkrátě Ludvíkovi byl dán pokyn, aby si zvolil nevěstu s věnem znamenitějším, ukázal na protější horu a řekl: „I kdybych sňatkem s jinou pannou mohl získati větší hromadu zlata než jest tato hora, přece bych od Alžběty neodstoupil.“ Poslal pak Alžbětě na důkaz toho jako záruku lásky malé zrcadlo, na jehož rubu byl vyryt obraz Ukřižovaného. Alžběta poznala, že snoubenec její pochopuje její smýšlení a jednání.

Roku 1218 byl Ludvík na Vartburce pasován na rytíře a nastoupiv vládu, prohlásil veřejně, že snoubenku svou Alžbětu pojme za manželku. Vystupuje tu Ludvík jako mladý muž úsudku zralého, samostatného, nepodléhajícího úsudku svého okolí. Jest si vědom povinnosti, kterou kdysi na sebe vzal, a jako čestný muž hodlá ji splniti. Takto učiněn byl náhlý konec všemu zlehčování a pronásledování jeho snoubenky.

Jakmile dosáhla Alžběta čtrnáctého roku věku svého, slavil s ní dvacetiletý lankrabě Ludvík roku 1221 sňatek, k němuž Alžběta se připravovala s bázni, s mnohou pobožností a ustavičnou modlitbou. Svatba vykonána na Vartburce s knížecí nádherou. Rytíř Walter a hrabě Meinhard, kteří před desíti roky Alžbětu z Uher sem přivedli, doprovázeli ji tentokrát také do kostela jako nevěstu. Novomanželé byli od shromážděných rytířů a pěvců hlučně oslavováni a lidem hojně obdarovaným radostně zdraveni. Ale ve svatebním veselí nemohla se nevěsta zbaviti chmurných předtuch a stírala si potají mnohou slzu s oka.

ALŽBĚTA A LUDVÍK

Po mračnu bývá jasno, a po žalosti radost. Často se stává, že ctnost a spravedlnost utlačeny bývají, ale zcela přece potlačeny býti nemohou. Nebo když nepřátelům se zdá, že nad spravedlností zvítězili, přijde spravedlivý Bůh se svou pomocí a vytrhuje podivuhodně své věrné z rukou nepřátel, kteří pak zahanbeni bývají. — Také pokora a trpělivost mladistvé Alžběty zvítězily nad mnohým protivenstvím.

Radost a spokojenost novomanželů přivedla k zahanbení všechny protivníky. Mladá lankraběnka vládla na hradě Vartburce po boku manželově jako anděl míru a lásky. Lankrabě Ludvík byl její lásky plnou věrou hoden. Osudy velké a bohaté země byly vloženy v jejich ruce. Aniž by tušili, podobali se stromům, které zároveň nesou květy a plody. Jejich životní dráha měla býti krátká — jaro a podzim zároveň. Byl to krásný párek manželský: Alžběta černovlasá, krásná a štíhlá, vznešená každým pohybem; Ludvík modrooký, krásně, souměrně vzrostlý, jemuž plavé vlasy splývaly na široká ramena. Sličností a udatností vynikal nade všechna soudobá knížata a stkvěl se upřímnou nábožností, moudrostí, spravedlností a dobrotivostí.

Lid lnul k němu jako k otci, a jen nešlechtníci se ho báli, neboť trestal po zákonu zločiny, netrpěl, aby v jeho zemi byla přikázání Boží přestupována. Byl ochráncem nevinnosti a štědrým dobrodincem lidí ubohých. S dvořany a služebníky svými pokud žili ctnostně, nakládal vlídně a laskavě, ale jakmile se prohřešili, káral je přísně. Rád chodíval do blízkého benediktinského kláštera Reinhardsbrunnského, který založen byl od jeho předků. Tu navštěvoval především nemocné a poutníky, jimž řeholníci poskytovali přístřeší a výživu, těšil je a rozdával jim almužny. Maje heslem: nábožnost, čistotu a dokonalost, dával lidu svému příklad dokonalého života křesťanského a způsobil, že v Durynsku zavládly bázeň Boží, mír, svornost a obecná bezpečnost.

Po boku manžela tak výborného byla Alžběta nadmíru šťastna a poutala ho svou spanilostí i vzácnými ctnostmi, které ji zdobily. Krásná shoda

duší i srdcí obou manželů nebyla nikdy zkalena. Milovaliť se láskou v Bohu vkořeněnou a říkali si jako za let dětských i v manželství „bratře, sestro“.

Mladá manželka Alžběta měla také pochopení pro své povinnosti v domácím životě. Bylo jí jasno, že muž rád vidívá ženu svou krásnou jako líbezná kvítka. Proto se zdobila, ale jen pro něho, aby jemu učinila radost. Když odjel z domova, chodila jako kajícnice. Kdykoli však měla vystoupiti jako lankraběnka, byla přiměřeně ustrojena a při slavnostních hostinách jevila roztomilou veselost. Později však i před manželem chodila v chudém šatě a pohrdala vůbec obyčejí dvorskými. Lankrabě nečinil jí v tom překážek ani výčitek, a poprával své manželce úplné volnosti, aby konala skutky pobožné a prokazovala lidem milosrdenství, ale jako muž rozšafný snažil se přílišnou horlivost její mírniti. Tak když v noci vstávala, chtějíc do rána se modliti, domlouval jí lahodně, aby si šetřila útlého zdraví.

Mimo obyčej tehdaž na knížecích dvorech panující dlela Alžběta ustavičně po boku manžela svého. Stolovala společně s ním, zvláště také proto, aby svou přítomností zabraňovala neslušným řečem mladých rytířů a hostí. Provázela též manžela svého na kratších cestách, ať bylo počasí jakékoli.

Alžbětě nebylo dosti na tom, že nikdy vědomě těžkého hříchu se nedopustila a náboženské svoje povinnosti vždy věrně plnila. Ukládalať si nadto ještě různé skutky kajícnosti, aby v dokonalosti křesťanské stále pokračovala. Pokud jen jí stav její dovoloval, žila odříkavě, zvláště když manžel

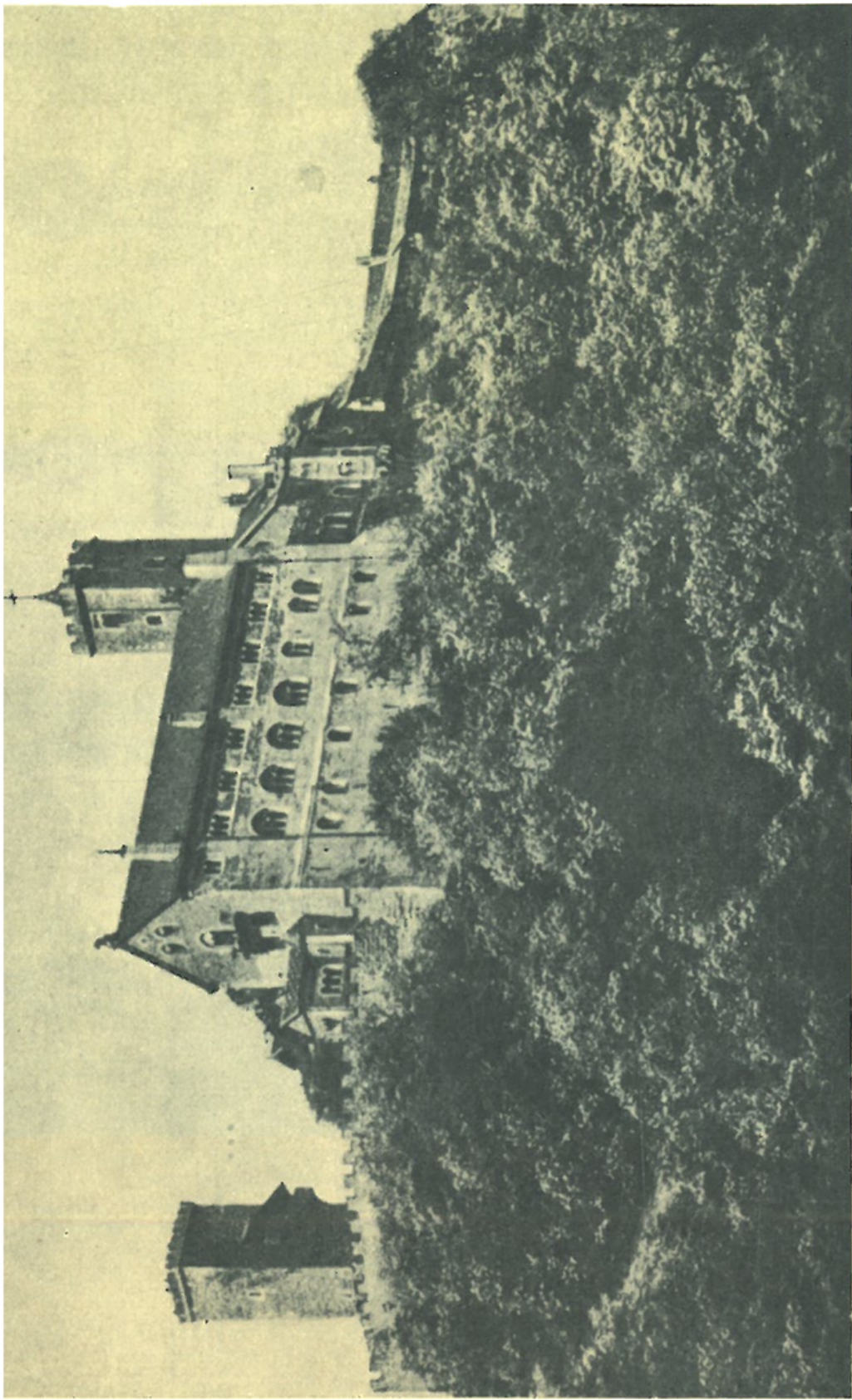
nebyl doma. Nezřídka tu trávila větší díl noci na modlitbách a ve zbožném rozjímání. Pod svrchním rouchem knížecím nosila na těle žíněnku, a každý pátek bičovala se potají na památku umučení Páně. Času postního zdržovala se pokrmů přísněji, než velí církevní příkázání, modlila se pilněji než jindy a udílela hojnější almužny.

Chceme-li vniknouti do srdce naší světice a pozorovati její nejhlubší city, pak sledujme ji v poslední dny pašijového týdne. Žila v době, kdy mystika utrpení Kristova právě byla v rozkvětu. Kristus Světovládce přešel z byzantských chrámů v Krista Krále do domů románských, a z nich rozšiřovala se jeho úcta mezi lid právě ve zjevu trpícího, zmučeného Vykupitele. Již jako mladá dívka považovala Alžběta za výsměch činěný trpícímu Spasiteli klečeti před jeho křížem v knížecím rouchu s korunou na hlavě. Na Zelený čtvrtek, kdy si připomínala, že Spasitel vzal na sebe podobu služebníka, oblékala se také do šatů služek a mezi lidem obecným stávala v chrámě. Také myla dvanacti chudým a nemocným nohy a je obdarovala. Noc na Veliký pátek probděla v rozjímání o tom, kterak i náš Spasitel probděl tuto noc v žaláři, očekávaje utrpení příštího dne. Na Velký pátek nesměl nikdo z dvořanstva prokázati jí nižádné počty. Oděla se jak se strojily ženy z lidu, připojila se k zástupům věřících a s nimi konala vše, co u lidu bylo zvykem. Mezi chudé u dveří chrámových rozdělila obyčejné almužny. Dnes nechtěla ničím připomínati lankraběnku, nechala se proto tlačit mezi lidem v temném chrámu, což jí u dvora zazlívali.

CHUDÍ A NEMOCNÍ

Ludvíkovi připadl těžký úkol, pochopiti manželku neobyčejně zbožnou, která však zabočovala na stezky pro pobožnost dosud nevídané. Kráčelať nejen v tom ohledu po cestách dosud zvyklých, ale měla otevřítí svému pohlaví nové pole působnosti, odpovídající duchu křesťanskému. Dnes nikterak se nepozastavujeme nad tím, naopak zdá se nám býti samozřejmo, že v nemocnicích, chorobincích a sirotčincích působí ženy a Bohu zasvěcené panny, ošetřující lidi i druhého pohlaví. V každé takové obětavé osobě nás ošetřující můžeme viděti svatou Alžbětu. Její příklad a její vzor zvítězil nad přepjatým míněním o slušnosti, která až dosud omezovala výtečné schopnosti žen, až pak otevřela jejich horlivosti nové pole dobročinnosti.

K Alžbětě hrnuli se ubožáci, obzvláště s tělesnými neduhy. Zde se ukázal její vynalézavý duch a její obětavá láska. V takových chvílích, kdy obklopena byla ubožáky, zapomínala na sebe, chopila se díla, umývala rány, mastmi potírala a obvazovala. Jiná osoba byla snad choulostivá na zápach, nesnesla pohled na ošklivé rány, ale u této obětavé duše projevila se hrdinnost jejích předků. Přemohla se a sebe samu zapřela z lásky k ubohým. Ale co říkali domácí lidé? A co její manžel? — Jak se časy změnily! Nedávno ještě stoupali k hradu v zástupích pěvci a herci, nyní však sem jdou tito ohyzdní žebráci! S nimi k nám zaneseny budou do hradu nemoci. Dvořané se zlostí tak mluvili a se zlobili. A přece jeden byl, před něhož Alžběta směla uvést tyto ohyzdné lidi a jemu je představit. Byl to Ludvík, který věděl jako Alžběta,

Hrad Vartburk.

Skříň s ostatky sv. Alžběty.

že v ubožácích jest přijímán a ošetřován Kristus.

Ludvík dovolil manželce jednati jak chtěla, ano dovolil jí, aby na úpatí Vartburku postavila malou nemocnici, z které později povstal klášter františkánský. Tam bylo opatrováno 28 nemocných, kteří nebyli s to, aby došli až na hrad. Alžběta sama jim nosívala denně sem jídlo a nápoj.

Jako u nemocných zaváděla Alžběta nový řád, tak také u chudých. Nechtěla podporovati žebráky z povolání, chtěla vpravdě chudým pomáhati. Roku 1225 byl lankrabě Ludvík od císaře Bedřicha II. povolán do Italie a zdržel se tam do příštího roku 1226. Té doby nastala v Němcích a zvláště v Durynsku z neúrody veliká nouze, která měla v zá-pětí hrozný hlad a nemoci. Tu se osvědčila Alžběta ubohému lidu pravou matkou. Rozdala z pokladnice všecky tam uložené peníze, dala z obilnic knížecích podělovati chudé obilím a péci chleby na rozdanou. Sama podělovala na Vartburce každého dne devět set nuzných lidí chlebem a nemocným donášela osobně pokrmy do jejich příbytků. Když nemocných a chudásů přibývalo, a nemocnice na úpatí Vartburku pro ně nedostačovala, založila v Eisenachu u kostela sv. Jiří špitál Ducha Svatého pro nemocné ženy a špitál sv. Anny pro nemocné vůbec. Denně sama tam chodívala a obsluhovala nemocné, právě takové, kteří byli nejodpornější. Nejněžnější lásku věnovala oddělení, kde byly ošetřovány děti. Svou vlídností a veselostí zapudila u maličkých ostych před kněžnou. „Maminko, maminko,“ volaly na ni a věšely se jí kolem krku a chytaly ji za oděv. Sedávala si mezi ně, rozdávala jim dárky a umývala jejich bolesti roztomile s nimi žertujíc.

Od rána do noci starala se Alžběta takto o chudé a sloužila nemocným, ano neostýchala se sama čistiti jim prádlo u studny v městě, která dosud sluje studnicí Alžbětinou. I o zemřelé chudáky pečovala. Dávala je slušně pohřbívati a ujímala se milosrdně pozůstalých po nich vdov a sirotků. Byla zajisté všem všecko (I. Kor. 9, 22), a sama hladověla, aby lačné mohla sytiti. Posléze, když bída dosáhla nejvyššího stupně, prodala dobrotivá kněžna i všecky svoje skvosty a stržené peníze rozdala chudým a nemocným.

Žně roku 1226 slibovaly bohatou úrodu. Alžběta zavolala chudé na pole. Kdo nechtěl pracovati, domlouvala mu, dokládajíc: Kdo nepracuje, ať nejí. A podle toho jednala i sama. Po celou dobu hladu byla nejpilnější dělnicí na tvrdé vinici Boží.

A Ludvík? Když se vrátil z Italie, žalovali mu úředníci, že kněžna vyprázdnila mu všecky pokladnice i obilnice. On však odbyl je řka: „Ponechte jen mé Alžbětě z lásky k Bohu činiti, co se jí líbí; však nás almužna nezničí.“

(Pozn.: Legendy ze 14. století vpletly do života sv. Alžběty zázrak o růžích. Vypravování o tom zázraku vzato jest ze života sv. Alžběty Portugalské.)

Jako pečlivá hospodyně předla Alžběta se služkami svými vlnu a připravovala plátno pro domácí potřebu na hradě, i pro chudé a nemocné. S lidmi nuznými rozmlouvala na potkání laskavě, těšíc je v zármutku, poptávajíc se starostlivě po jejich stavu a napomínajíc je k trpělivosti a k důvěře v Boha. Častěji dávala si předložiti chudičkový pokrm a požívala jej s chutí, aby věděla, jak chudí lidé jídají.

Alžběta oblíbivši si chudobu, rozmlouvala o ní ráda s manželem i dvořankami, a posléze nechtěla již oblékati se v roucha knížecí, nosila jen oděv prostý šedé barvy s chatrnou rouškou na hlavě, říkajíc: „Takto budu se také strojiti, až z lásky k Bohu budu chudá a bídna.“

SV. FRANTIŠEK SERAFINSKÝ

Toho času přišli do Němec Menší bratří, od nichž Alžběta se dověděla o sv. Františku, že hlásá a doporučí evangelickou chudobu. Měla z toho velikou radost, neboť sama milovala chudobu jako výborný prostředek křesťanské dokonalosti. Světec František zaradoval se nemálo, když zvěděl, že vznešená kněžna oblíbila si jeho řeholi, a na důkaz své úcty poslal jí na Vartburk starý svůj plášť s listem, v němž vyslovil srdečné potěšení z velikých milostí, jakých Bůh jí udělil. Pláště toho vážila si Alžběta jako drahého pokladu a nosila jej, kdykoli si chtěla vyprositi od Boha zvláštních milostí. Duch františkánský učinil na Alžbětu takový dojem, že pověst o této kněžně, která novému ideálu byla oddána, dostala se brzo až do Říma. Kardinál Hugolin, později papež Řehoř IX., proslavený svými vztahy k Františkovi, navázal se světící písemné styky. A on prý přiměl Františka, aby své „sestře“ poslal darem dříve zmíněný plášť.

Františkova výzva k bezpodmínečnému následování Krista a vše opustit, vše obětovat pro Krista, zaujala nitro Alžběty zcela. Ale ona byla přece vázána. Byla manželkou, matkou, kněžnou. Pře-

se všechnu svou lásku k manželovi, přese všechno štěstí, které měla v manželství, tento nový ideál jí tak zaujal a oslnil, že vše, co jí vázalo k světu, jevílo se jí jako pouta.

Když pozbyla Alžběta dosavadního svého zpo- vědníka františkána Rodgera, jenž byl poslán na jiné místo, poprosil lankrabě Ludvík papeže Honoria III., aby nábožné jeho manželce dán byl nový vůdce duchovní. Úřadem tímto pověřil papež kněze Konráda z Marburka, muže výtečného, jenž byl důvěrníkem papežské Stolicе a neúnavným ob- hájcem svaté víry v Německu. Avšak s Alžbětou nakládal příkře a tvrdě, zvláště později, když o- vdověla. Ale zbožná kněžna poslouchala ho vždy pokorně a podrobovala se ochotně jeho rozkazům, i sebepřísnějším. Také lankrabě Ludvík byl mu nakloněn, rád s ním hovořil o věcech náboženských a podle jeho rady se řídil.

NAVŠTĚVA UHERSKÁ

Již dříve roku 1221 zavítalo na Vartburk po- selstvo uherské s pozváním, aby knížecí manželé přišli navštívit dvůr krále Ondřeje II. Ludvík ocitl se v rozpacích. Alžběta totiž stranila se již po delší dobu styku se vznešeným světem, nosila chudičké šaty a zbavila se i svého svatebního roucha ve prospěch lidí nemocných a nuzných. I řekl jí úz- kostlivě: „Milá sestro, v jakém úboru objevíš se před uherskými posly? Staráš se jen o chudé a na sebe zapomínáš. Jaká by to byla pro nás ne- čest, kdyby krajané tvoji spatřili tebe chudě odě- nu a oznámili to králi, že nemáš slušného oděvu?“

Ale kněžna odpověděla: „Pane a bratře milý, buď bez starosti. Umínila jsem si nehledati slávy v oděvu, a co se týče uherských pánů, uvidíš, že se jim budu líbiti.“ A hned jala se vzývati Boha a ustrojivši se co mohla nejlépe, chvátala za manželem a překvapila jeho i posly netoliko srdečností, lahodnou řečí a sličností svou, ale i vkusným a nádherným úborem, bylať oděna rouchem z bílého hedvábí a pláštěm barev duhových s perlami, jako by sami andělé byli ji přistrojili. Když poslové odešli a Ludvík nemoha se vynadiviti krásnému jejímu obleku, otázal se, odkud jej má, usmála se líbezně a řekla: „Hle, co dovede Bůh učiniti!“

Příštího roku 1222 jeli Ludvík a Alžběta do Uher, byli od krále Ondřeje radostně a slavně uvítáni. Z návštěvy této měl král veliké potěšení.

MATKA

„Maminko, maminko,“ tak volaly nemocné děti na kněžnu Alžbětu. Právem mohla říci: kdo je mým dítětem? Ten, kdo je v nouzi, ten jest mi dítětem. Takovou matkou byla Alžběta pro svou zemi. Teprve po třech letech od svého sňatku mohla své vlastní dítě přivinouti k svému srdci. Porodila roku 1223 syna, jemuž dáno jméno Heřman. Darovalať v něm svému manželi i své zemi prince. Po roce povila dceru Žofii. Děti svoje po porodu nosila sama do chrámu, jdouc v prostém oděvu a bosýma nohama k úvodu. Tu kladla nemluvňátko na oltář a je Bohu obětovala, vyprošujíc pro ně ochranu Matky Boží a svaté požehnání s nebes.

Třetí plod lásky nosila Alžběta pod srdcem, když Bůh uvedl nový odstavec v jejím životě. Byla to dceruška Ketruda.

LUDVÍK OPOUŠTÍ DOMOV

Na jaře roku 1227 vrátil se Ludvík z říšského sněmu, na němž bylo usneseno podniknouti s císařem Bedřichem II. novou křižáckou výpravu do Svaté země, ku kteréž císař byl se již dříve papeži slavným slibem zavázal. Lankrabě byl při shledání s manželkou velmi přívětiv, ale přeci jaksi zaražen. Alžběta jako jindy činívala, prohledala jeho kapsy, by našla, co jí přinesl na památku. Pojednou vykřikla a klesla. Její ruka vytáhla z kapsy kříž z červeného sukna. Její oči poznaly odznak závazku na křižáckou výpravu. Ludvík hleděl ji ukonejšiti. Uváděl jí na mysl zbožné důvody, které ho ke slibu přiměly. Alžběta mlčela a plakala. Měla asi tušení, jaký bude výsledek této křižácké výpravy, ale vůli Boží nechtěla odporovati. „Milý bratře, není-li to proti Bohu, zůstaň u mne!“ pravila a z hloubi duše jistě jí vytryskla modlitba: „Otče, je-li možno, ať odejde ode mne kalich tento!“ To byl její bolestný boj na Kalvarii. Její dobrá, zbožná duše děsila se před tímto kalichem. Tato děsná cesta svatosti, která se před ní otvírala, byla bolestnější než smrt. Manžel klidně jí pravil: „Milá sestro, dovol, abych vykonal tuto výpravu, neboť jsem to slíbil.“ Po velikém duševním boji vypravila kněžna ze sebe slova tak toužebně čekaná: „Nikoliv, proti přikázání Božímu nechci tě zdržovati. Kéž Bůh ti dá sílu, abys plnil

jeho vůli. Požehnání Boží budiž s tebou a všeliké štěstí tebe doprovázej! To bude ustavičná moje modlitba za tebe.“

Lankrabě Ludvík postaral se s velikou obezřetností a svědomitostí o svou rodinu i o svou zemi, a činil přípravy k odchodu. Aby lid měl pojem, proč se koná nákladná křižácká výprava do Svaté země, dal v Isenaku hráti pašijové představení „Utrpení Páně“, které učinilo hluboký dojem na všechny diváky, jimž zcela názorně bylo představováno, co náš milý Pán a Spasitel k vykoupení lidstva vykonal. Potom celá rodina, staříčká matka, bratři a Alžběta s dětmi Ludvíka doprovodili na jeho drahé místo, do kláštera Reinhardsbrunnu k dobrým otcům sv. Benedikta, kde ho přepadla předtucha o smutné budoucnosti. Za všeobecného pláče opouštěl pak místo sobě tak drahé, doporučeje sebe i všechny své do svatých modliteb řeholníků, a s každým bratrem klášterním zvláště, i se školními dítkami se loučil.

Šlechtný lankrabě podnikl výpravu na vlastní útraty, neuloživ poddaným žádných mimořádných daní. Svěřiv správu země svému mladšímu bratru Jindřichovi a poručiv mu do ochrany manželku, svoje děti i svou matku, rozloučil se s domovem a nastoupil s vojskem cestu do Italie. Alžběta majíc chmurné předtuchy, nedbala vlastního zdraví a provázela manžela až na pomezí durynské, kde jí nadešla smutná chvíle rozloučení. Nemyslila jinak, než že svého milého manžela doprovází ke hrobu. Konečně rozžehnal se Ludvík s manželkou, a ukázav jí svůj prsten, řekl: „Milovaná sestro, tento prsten s vyrytým obrázkem Beránka Božího tak dlouho budu nositi, dokud budu živ. Bude ti

znamením buď mého života, nebo mé smrti. Kdo ti jej přinese, tomu uvěř.“

Alžběta vrátivši se v zármutku na zámek Vartburk, oblékla se v šat vdovský, a zanedlouho darovala život dcerušce Ketrudě, zatím co manžel její byl již daleko od domova. Tohoto posledního dítko svého již nespatriil. Roznemohl se morem v jižní Itálii a odevzdán do vůle Boží a přijav zbožně svaté svátosti, zemřel dne 11. září roku 1227 ve stáří ani ne celých 27 let. Nežli se rozloučil s tímto světem, požádal některých důvěrných přátel z rytířstva, aby milé jeho manželce Alžbětě donesli na hrad Vartburk jeho prsten, a až se vraceti budou z výpravy, aby vzali tělo jeho odtud a pochovali je v klášteře Reinhardsbrunnu. Rytířové zavázali se přísahou, že poslední vůli vzácného pána svého věrně vyplní, a když zemřel, pohřbili ho prozatím v cizí půdě, a ihned vypravili posla s prstenem jeho na hrad Vartburk ke kněžně Alžbětě.

VDOVA

Alžbětě bylo teprve dvacet let, když ovdověla. Jako byla v životě svém zrcadlem panen, chloubou manželů, tak se stala příkladem i vdov. Pokud žila po boku milovaného manžela šťastna a poddaným lidem velebena, přávala si býti chudou a opuštěnou, aby mohla osvědčovati naprostou oddanost do vůle Boží a cestou utrpení následovati Ježíše Krista. Přání toto naplnilo se jí měrou vrchovatou. V mladém ještě věku stala se vdovou s třemi nedospělými dítkami, z nichž nejmladší

Kostel sv. Alžběty v Marburku.

Kostel sv. Alžběty v Eisenachu.

leželo v kolébce. Kdož vypoví bolest, jakou pocítila Alžběta při zprávě o smrti milovaného manžela a při vrácení jeho prstenu. V prvním uleknutí nemohla nic jiného promluvit, než slovo „Mrtev, mrtev!“ Jen úplná odevzdanost do vůle Boží byla tu její oporou. „Staň se, Bože, vůle tvá!“ tak se posilovala. Srdce její ke každé oběti ochotné přineslo i tuto velikou oběť, kterou si Bůh na ní vyžádal. Každé srdce šlechtné mělo s nešťastnou kněžnou upřímnou soustrast. I tchýně Žofie přiklonila se k ní lítostí a láskou.

Alžběta neskončila ještě první zármutek, a již jí nastal druhý. Jindřich, řečený Raspe, bratr zemřelého lankraběte Ludvíka, jemu však pranic podobný, ustanoven poručníkem dětí Ludvíkových. Naslouchaje radám nešlechtníků, umínil si, že proti zákonu o následnictví na trůnu v Durynsku zapudí ovdovělou lankraběnku s jejími dětmi a sám uchvátí vládu po bratrovi. Tak připravil ubohé vdově mnoho ústrků a křivd. Marně snažila se matka jeho Žofie zachrániti trůn zákonitému dědici Heřmanovi, nedospělému sirotku po zemřelém lankraběti Ludvíkovi. Marně ujímala se i ubohé vdovy. Lakotný Jindřich v obavě, aby vdovského statku svou velkou štědrostí nepoškodila, pobral Alžbětě všecky statky i důchody, a rozkázal, aby bez průtahů odešla s dětmi svými z hradu, ano zakázal i všem poddaným, aby se nikdo neodvážil poskytnouti jí přístřeší.

Zeslabena tělesně a vyčerpána hlubokým zármutkem měla Alžběta poslední oporu v Bohu. Jako člověk prchá z místnosti, kde se dusí, a spěchá ven, kde se mu lehký dýchá, tak Alžběta nejprve sama bez dětí, aniž by byla násilně vypuzena,

odešla jedné zimní noci z hradu, aby se zasnoubila se sestrou chudobou.

Nejkrutější bída tělesná i duševní na ni čekaly. Šla jako žebračka do světa, nevědouc, kde najde útočiště. Přišla do Isenaku k jakémusi hostinskému, který jí nabídl právě uprázdněný chlév. To se jí zrovna hodilo, takového ponížení si přála. Pro ten den netoužila po jiném lepším útočišti, a také ho nehledala. Její srdce plesalo. Její radost byla, že jest jí popřáno s Pánem Ježíšem trpěti pokoření. Když o půlnoci zvonek u františkánů sezváněl k modlitbám, poslechla jeho hlasu, šla do kostela, byla přítomna tam kněžským modlitbám bratří řeholních a prosila je, aby se za ni pomodlili Te Deum proto, že byla hodna učiněna trpěti s Božským Mistrem. Jistě v celém svém životě nebyla Alžběta vznešenější, jako v této noční hodině, kdy chudá a opuštěná dlela v kostele a srdce její přetévalo láskou a chválou Boží.

Druhý den však jí přinesl utrpení, kterého neočekávala; přinesl jí trapné zklamání a nesnáze. Doufala, že se svými dětmi, které za ní byly přineseny, najde v Isenaku útulek, a proto šla za něj prosit ode dveří ke dveřím. Ale obyvatelé, kterým byla prokazovala nesčetných dobrodiní, všude před ní dvéře zavírali, bojíce se hněvu nového hradního pána. Bloudila dále městem, hledajíc milosrdných lidí, kteří by jí i ubohým sirotkům poskytlí pokrmu k ukojení hladu, až smiloval se nad ní jeden chudobný kněz, jenž ve svém příbytku nešťastnou kněžnu, děti i služky její nasytil.

Kdysi pravil náš Spasitel k učedníkům svým: „Syn člověka nemá, kde by hlavy své položil,“ a sv. Jan o něm píše ve svém evangeliu: „Do vlast-

ního přišel a svoji ho nepřijali.“ Tak se stalo také kněžně Alžbětě, jež jsouc o všechno připravena k svým přišla, ale nevděční neznali nyní své dobroditelky. Ona však pocítila v sobě blaživý klid, a tajemná radost ozvala se v srdci jejím. I sepjala ruce a řekla: „Vzali mi všechno, co jsem měla, ale Spasitel můj, Pán nebes i země, rovněž neměl, kde by složil hlavy své. Otče, staniž se vůle tvá se mnou!“

Z úrady na hradě byl Alžbětě vykázán příbytek ve studené a těsné komůrce. Ubohá vdova přestěhovala se však odtud raději zase do chléva v hospodě. Jinak trávila větší díl dnů i nocí v chrámech Páně, říkajíc: „Odtud aspoň neopováží se mne nikdo vyháněti, neboť Bůh jest sám mým hostitelem.“ — Aby sobě a dětem aspoň nuzného pokrmu opatřiti mohla, zbavila se posledních šperků, které směla odnésti do vyhnanství. Ale peníze za ně stržené byly zanedlouho ztráveny, a posléze nezbyvalo jí, leč svěřiti ubohé sirotečky laskavým ženám, jež samy se nabídly, že budou o ně pečovati.

Vzdání se majetku bylo pro Alžbětu radostné odložení těžkého břemene, ale zřící se svých dětí, byla pro ní tíže, jež se jí zdála nesnesitelnou.

Často a často modlila se a prosila za sílu, aby zdolala svou přílišnou lásku k dětem. Po každé, kdykoliv se s některým z nich sešla, pozorovala, jak těžko nese tuto oběť. Tato Bohem omilostněná matka, která měla k cizím dětem něžnou lásku, jak teprve vychovávala své vlastní děti na Vartburku! I kdyby děti její v mnohém utrpěly, že byly od své matky odloučeny, přece vše jim bylo nahrazeno tím vědomím, že dorůstajícíce poznávaly,

že matka jejich jest světice. Dočkaly se pak cti a zažily radosti z toho, že viděly obraz své matky na oltáři a hrob její že byl chrámem velkolepým, k její počtě postaveným. Sláva jejich matky byla jim nejlepším doporučením na všech dvorech panovníckých. Zástupové lidu, kteří ze všech končin Německa k ostatkům světice putovali, dívali se s posvátným obdivem na její děti.

NEVDĚK SVĚTA

Někdy lidem velebená dobrodějka chudých a paní mnohých měst a hradů žila vydána bídě a nepohodě ve své vlastní zemi po nějaký čas jako žebračka ze sporých almužen, které ustrašení lidé jen pokradmu jí podávali. Ale nezlomná víra a důvěra v Boha posilovala ji v trpělivosti a chránila ji od všelikých myšlenek hněvivých a mstivých. Zůstala v Isenaku a snažila se jako dělnice předním vydělávati si vezdejšího chleba. Sama byla chudičká, avšak ani v chudobě nezapomínala po svém zvyku žebráků, činíc si újmy, aby je mohla podporovati. Ani hrubé násilí nešlechtníků, ani nevděk lidu nedovedly v ní uhasiti milosrdnou lásku k bližnímu. Jednou chtějíc překročiti blátivý potok v Isenaku potkala žebračku, které v minulých letech prokázala mnohých dobrodiní. A nevděčná ta žena nevyhnula se dřívější dobrodějce své, ba porazila ji dokonce do bláta. Křivdu a potupu nesla Alžběta s pravou křesťanskou pokorou. Povstavši řekla: „To mám za to, že nosívala jsem na sobě zlato a drahokamy.“ Poté šla si očistit šaty a posilniti se modlitbou v pokoře a trpělivosti.

A Bůh nezůstavoval ji bez útěchy. Rozjímajíc ustavičně o hořkém umučení Páně a doporučujíc se pod ochranu Rodičky Boží, kteráž jest potěšení zarmoucených, dostávalo se jí od Boha hojných milostí a těžký kříž svůj snášela s hrdinskou statečností. Odumřela nadobro klamnému světu a žila jen Bohu.

ÚTĚCHA OD BOHA

Posléze byla těžká zkouška ubohé trpitelky dovršena. Bůh sám se nad ní smiloval a ujistil ji svou přítomností a svou pomocí. Dostalo se jí vytržení mysli. O tom vypravuje: Viděla jsem nebe otevřené a Pána svého, nejsladšího Spasitele, an se ke mně sklání a mne těší v mých utrpeních a strastech. Když jsem Pána spatřila, zaplesala jsem. Když pak odvrátil svou tvář ode mne, jako by chtěl odejít, zaplakala jsem, že jsem nehodna déle požívat jeho přítomnosti. Ve svém milosrdenství obrátil však nejmilejší Spasitel ke mně svůj laskavý obličej a pravil: „Alžběto, chceš-li býti se mnou, i já chci býti s tebou, a již nikdy se od tebe neodloučím.“ Komorná Isentruda slyšela slova její: „Chceš-li tedy býti se mnou, já chci býti s tebou a již nikdy se od tebe neodloučím ani v lásce, ani v utrpení.“

Jindy zase, když Alžběta hořce plakala nad spáchanými hříchy, zjevil se jí božský Těšitel a pravil k ní: „Nermuť se, dcero má, neboť na všech údech a částech těla, jimiž jsi mne urážela, já jsem trpěl. Hřešila jsi hlavou, hle, já jsem byl na hlavě své trním korunován. Urazila jsi Boha očima, mé oči

byly zbojníky zastřeny. Urazilas jazykem, můj jazyk byl žízní trápen a octem svlažen. Hřešila jsi obličejem, za to můj obličej byl tepán a poličkován surovými vojáky. Hřešila jsi srdcem, mé srdce bylo kopím probodeno. Urazilas Boha svým tělem, mé tělo bylo nesmírně zmrskáno a zkrváčeno. Nenahlížíš dosud, že jsem za hříchy tvé dal Otci nebeskému úplné, dokonalé zadostučinění? Já jsem trpěl za tebe a za tvé hříchy, já jsem za tebe činil pokání. Buď mi stále věrna a podílem tvým bude jednou koruna slávy v nebesích.“ —

Zjevení nebeské a vytržení mysli pominulo, a Alžbětě zůstala jen země, která měla tolik různých cest. Na kterou se má dáti? V nesnázi té pomohl sám Bůh.

KLIDNÉ CHVÍLE

Bamberský biskup Ekbert, bratr zemřelé uher-
ské královny Ketrudy, i jeho sestra Mechtilda, abatyše panenského kláštera v Kicinkách nad Mohanem, zvěděvše od ovdovělé lankraběnky Žofie o smutném osudu své neteře Alžběty, ujali se jí. I byla Alžběta s dětmi svými nejprve odvezena do kláštera v Kicinkách, a zde zanechavši navždy dvouletou dcerušku Žofii, odstěhovala se odtud s oběma sirotky na biskupský hrad Bottenstein, který jí strýc Ekbert vykázal za obydlí. V tomto zátiší žila Alžběta po nějaký čas se svými věrnými komornými Isentrudou a Jitkou na modlitbách a ve zbožném rozjímání, jsouc šťastna, že má děti zase při sobě, a že může po vroucím svém přání podporovati chudé. Zatím staral se biskup Ekbert

o to, jak by mladou a posud sličnou neť svou novým sňatkem pro budoucnost zaopatřil. Ale dobře míněné záměry starostlivého strýce zmařila Alžběta sama. Řeklať mu rozhodně: „Zavázala jsem se slibem Bohu a zemřelému manželů, že ovdo-vím-li, již nikdy se nevdám. Radosti tohoto světa jsou pomíjitelné a já si jich nežádám. Jediná snaha moje nese se ke Kristu Pánu. Co pak se týká proti-venství od nepřátel, doufám i tu nadále v ochranu Boží.“

POHŘEB LANKRABĚTE LUDVÍKA

Zatím vrátili se roku 1228 durynští rytíři z kři-žácké výpravy do vlasti. Věrní slibu svému, vy-zdvihli z hrobu tělesné ostatky zemřelého lankra-běte Ludvíka a přivezli je do Bamberka. Tu zulí-bala Alžběta rakev drahého nebožtíka a hořce pla-kala: „Ó kéž by ses vrátil k životu! A přece kdy-bych jej mohla jediným vlasem své hlavy vzbuditi k novému životu proti vůli Boží, nikdy bych toho neučinila.“

Po zádušních službách Božích přistoupili rytíři k Alžbětě, a uslyševše, jak nelidsky s ní jednáno, rozhorlili se hněvem spravedlivým a ujistili ji, že jí i dětem jejím dopomohou k právům, o něž byla nešlechtně oloupena.

Příštího dne doprovázela Alžběta s dětmi i rytíři mrtvolu manželovu k pohřbení do kláštera Rein-hardsbrunnu, kde byla rodinná hrobka lankraběcí. Na pohřeb ten sešli se velcí zástupové lidu, aby milovanému knížeti vzdali poslední čest. Přišla i veškerá šlechta durynská s biskupy a kněžími, při-

šli také pokrevní příbuzní zemřelého lankraběte, matka Žofie i bratři Jindřich a Konrád. Slavnosti pohřební trvaly několik dní.

Když Ludvík byl uložen v rodinné hrobce, a Alžběta pohřbila vše, co pro ni bylo pozemským štěstím, nastaly jí dny klidu. Krásný cíl objevil se jejím očím. Rytíři navrátili se z křížácké výpravy vybojovali pro ni právo na vdovský zámek Marburk. Zde požívala všech práv a předností, jež jí jako kněžně příslušely, a také její dobročinnosti a pobožnosti nikdo nepřekážel.

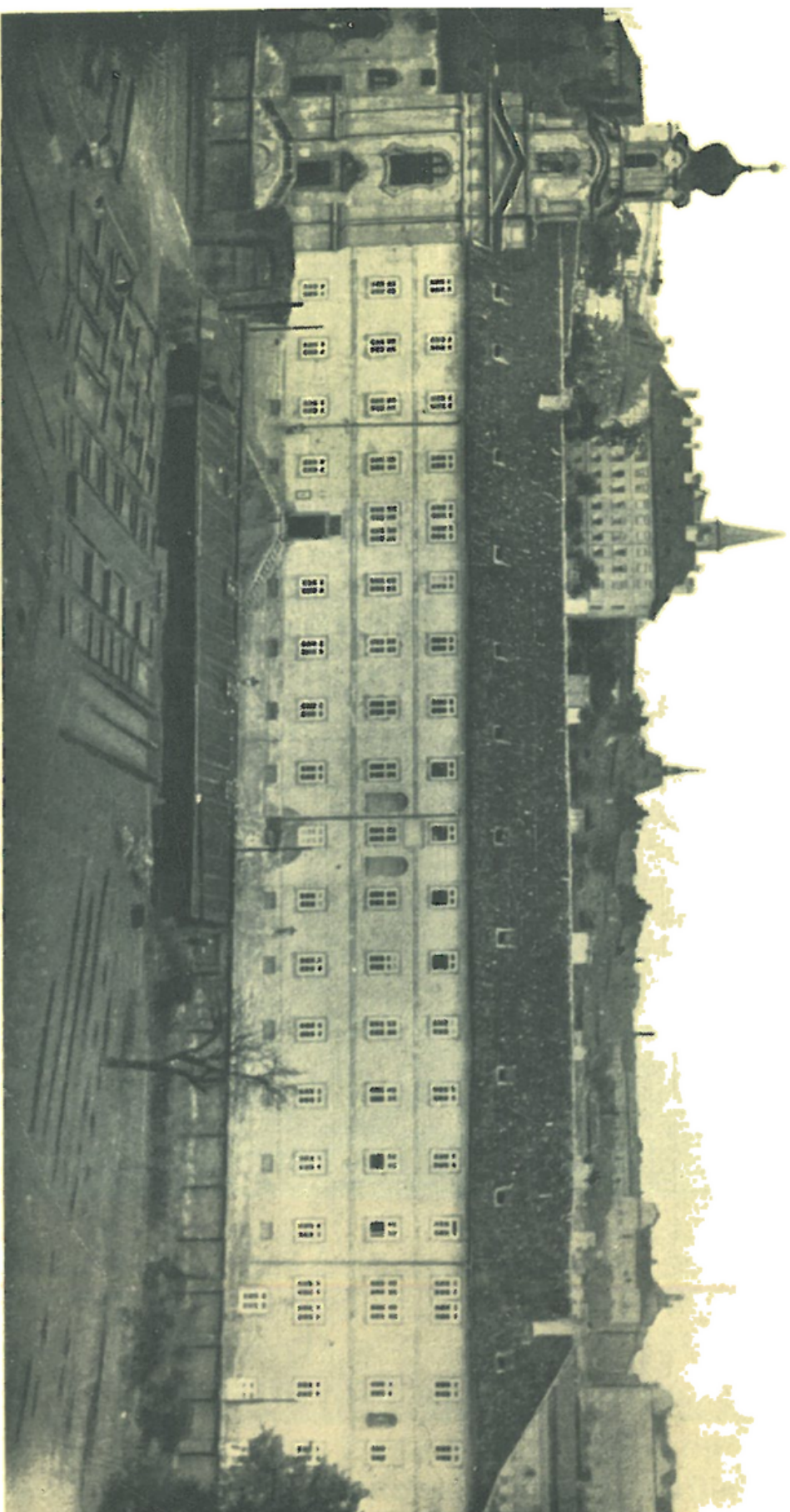
Prozatím usadila se Alžběta s dětmi roku 1228 opět na Vartburce, a majíc úplnou volnost, sloužila horlivě Bohu i chudým lidem, jakož činívala za života manželova. A hned příštího roku 1229 odstěhovala se na vdovské své sídlo do Marburku v Hessensku. Ačkoliv pak měla zase právo na pocty a důchody knížecí, nepřála si ničeho jiného, leč býti pokornou služebnicí Boží a pomocnicí lidí ubohých. I ubytovala se na nějaký čas ve vesničce Verdě, opodál města, v opuštěné chatrči a dala si zatím vedle kláštera Menších bratří v Marburce stavěti skrovnou chýši, ve kteréž by s dvěma družkami svými chudobně a kajícně žila.

LOUČÍ SE SE SVÝMI DĚTMI

Konečně odhodlala se k největší oběti, jaké vůbec schopna byla, rozloučiti se s dětmi. Kertruda byla svěřena tetě abatyši Mechtildě na vychování v klášteře; přijala později řeholní závoj a jako řeholnice svatě žila. Stala se abatyší premonstrátského kláštera panenského v Altenburku. Následo-

Vnitřek farního kostela v Eisenachu.

Nemocnice ctih. sester Alžbětinek v Praze II., Na Slupi.

vala věrně příkladu svaté matky své a blaženě v Pánu zesnula dne 13. srpna roku 1297 ve stáří 70 let. Jest ctěna jako světice se svátkem 13. srpna. Heřmana, jenž se podpisoval „syn svaté Alžběty“, ujal se otcovsky lankrabě Jindřich; zemřel však záhy v 19. roce věku svého. Manželka Jindřichova spolu s tchýní Žofií přijaly k sobě na vychování malou Žofií, dosud v klášteře dlící. Stala se chotí vévody Jindřicha z Brabantu. Takto bylo o všechny děti dobře postaráno. Alžběta byla zcela klidna, vědouc, že se nalézají v dobrých rukou.

DUCHOVNÍ DCERA SV. FRANTIŠKA SERAFINSKÉHO

Již dříve, dokud ještě trvala Alžběta po boku manželově na Vartburce, zalíbila si řeholi sv. Františka a žila již tehdaž jako vzor sester třetího řádu, dříve ještě, než světec pravidla řádu toho složil. Když pak nemajíc již žádných závazků a světských povinností, usadila se trvale v Marburce, aby stále kráčet mohla ve šlépějích sv. Františka a sv. Kláry zachováváním dobrovolné chudoby, čistoty a dokonalé poslušnosti pokynů a rozkazů zpovědníkových, složila se svými družkami Jitkou a Isentrudou sliby třetího řádu. Bylo to na Velký pátek roku 1228 ve františkánském chrámu Páně u přítomnosti všech řeholních bratří. Položila ruce na oltář a slavnostně se zřekla světa i své vlastní vůle. Jako následovnice sv. Františka a sv. Kláry nosila hrubé roucho šedé barvy a chodila bosa. Vdovské důchody svoje věnovala výhradně chudým a nemocným, sama se živíc výtěžkem ruč-

ní práce, a požívala toliko stravy nejlacnější, chleba a zelenin vařených ve vodě bez soli. Životu tak odříkavému nerozuměl ovšem svět, nechápaje svaté lásky, která naučila Alžbětu trpěti a snášeti všechno pro Pána Ježíše. Světáci se jí posmívali. Ale nábožná kněžna nedbala planých řečí výsměšných, neboť odumřela již světu. Již nežila ona sama, ale žil v ní Kristus. (Galat. 2, 20.) Roztrhali se jí chudičkový oděv, sama si jej spravovala a neostýchala se v záplatovaném rouše vycházeti, ač lidé proto říkali, že prý se pominula s rozumem. Družkám svým uložila, aby jí tykaly a nenazývaly jinak než prostě paní Eliškou. Požívala s nimi u jednoho stolu chudičkého pokrmu a nikdy nedávala si od nich sloužití, nýbrž obstarávala sama jako služka prádlo, vaření, mytí i jiné potřebné práce domácí.

ALŽBĚTA STAVÍ NEMOCNICE

Již roku 1229 založila Alžběta v Marburce rozsáhlý špitál a chudobinec sv. Františka a odevzdala jej do správy Menších bratří. Sem docházela se svými družkami každého dne sloužit obětavě nemocným. Tak stala se ošetřovatelkou nemocných a dospěla k svému životnímu povolání, aby razila cestu proti dosavadnímu předpojatému mínění o povolání žen, jako by nesměly sloužit nemocným mužského pohlaví. Ve špitále připravovala pokrmy, čistila nádobí a prádlo, myla nemocným rány a obvazovala je, donášela jim pokrmů i léků, bděla u nich jako starostlivá matka a povzbuzovala je k trpělivosti, nábožnosti a kajícínosti.

Největší péči věnovala ubožákům stíženým odpor-
nými a nakažlivými nemocemi. Ve špitále svatého
Františka byli přijímáni a ošetřováni obzvláště sti-
žení malomocenstvím, které od křížáckých výprav
ohrožovalo Evropu. Sama koupala a obvazovala
tyto nemocné, jichž se každý bál a štítil pro na-
kažlivou nemoc.

Uvedla tak Alžběta v plném smyslu v život na-
pomenutí Isaiáše proroka řkoucího (58, 7): „Lá-
mej chléb svůj tomu, který lační, nuzné a pocest-
né uváděj do svého domu; uvidíš-li nahého, při-
oděj ho, a tvůj bližní neujdiž tvé pozornosti.“ Též
jednala podle rozkazu hospodářova v podobenství
o veliké hostině: „Vyjdi rychle na silnice a ulice
města, a chudé a zmrzačené a slepé i kulhavé uveď
sem.“ (Luk. 14, 21.)

Jednání světice Alžběty lépe pochopíme, při-
rovnáme-li ji světlu, které bylo rozžehnuto svět-
lem Františkovým. Vědělať, že tento světec malo-
mocné, jež na svých cestách potkal, ošetřoval, ano
jejich rány a vředy líbal. Tento příklad udusil
v Alžbětě všeliký odpor k nim. I ona líbala tyto
rány, jako by to byly jizvy Pána Ježíše. Příklad
mistra Františka pouze probudil, co dávno již dří-
malo v duši její. Neboť v ošetření nemocného vi-
děla ošetření Krista samého tak, že láska ke Kristu
ozářila a posvětila přinesenou obětí.

Také do chudobných chaloupek v okolí města
Marburku docházela, přinášejíc nemocným potra-
viny, léky a prádlo, ano i do své chatky přijímala
chudé nemocné, jichž každý se štítil, a jim slou-
žila.

Když král Ondřej II. v Uhrách od poutníků
se dověděl, jak chudobně a odříkavě dcera jeho

v Marburce žije, vypravil k ní posly, aby ji přivedli na jeho dvůr. Ale Alžběta vzkázala otci, že jest v dobrovolné chudobě své nevýslovně šťastnější, než on na trůnu královském. Byla skutečně šťastna a spokojena. Nikdo neviděl tvář její zachmuřenu a oči zkaleny zármutkem. Radovalať se v Pánu, a čistá radost ta jevila se i v jejím obličejí zvláštním jasem a odleskem vnitřního blaha.

ZPOVĚDNÍK MAGISTER KONRÁD

Zpovědník její magister Konrád vypravuje v životopise, který o Alžbětě napsal, jak mezi jinými ujala se jednoho ochrnutého hochu, který neměl ani otce, ani matky, a ustavičně krvácel. Alžběta uložila ho do vlastního lůžka, a pro něho snášela nesnesitelné obtíže, protože mnohdy až šestkrát za noc musila ho vynésti vlastníma rukama. Ložní prádlo, jak se u takových nemocných často stává, bylo potřísněno, pak je sama prala. Když tento chlapec zemřel, vzala bez vědomí zpovědníkova malomocné děvče do ošetřování. Jemu prokazovala služby, které ji nejen pokořovaly, ale i vzbuzovaly přirozený odpor. Když se o tom dověděl magister Konrád, z obavy před nákazou rozhorlil se nad svévolností svého zpovědního dítěte, stal se hrubým ke kněžně, která v jednání svém pouze zapomněla, že je člověkem, a ne andělem bez těla. Dívka jí byla vzata.

Tento duchovní vůdce ovdovělé Alžběty, magister Konrád, přísně nakládal s jemnocitnou kněžnou, někdy i nelidsky. Chtěje ji úplně odloučiti od světa, odnímal jí svévolně všechno, co jí bylo milo,

a zároveň jí zakazoval překročovati rozumné meze v konání milosrdných skutků. Stíhal každý její krok, ovšem v úmyslu nejlepším. Ale drsná povaha vedla ho i k té ukrutnosti, že Alžbětě odňal obě milé družky Isentrudu a Jitku, které s ní žily od dětství a i ve vyhnanství jí zůstaly věrné. Místo těchto nábožných panen vnutil jí za společnice dvě cizí ženy, drsné jako byl sám. Byla to ohyzdná a surová osoba svobodná, a hluchá, nevrhá vdova. Ty měly bohabojnou kněžnu stopovati a nad ní bdíti, aby snad z přílišné horlivosti a štědrosti nečinila něco, co jí zakázal. Ba přepjatý vůdce duší odvážil se přehmatů ještě hrubších. Ač kněžna měla útlé zdraví, dětinně jemnou povahu a nervy dlouholetým strádáním zcitlivělé, dorážel na ni nezdědka prudkými výčitkami a nejednou surově ji zpoličkoval až do krve, když od obou vyzvědačských osob bylo mu doneseno, že proti jeho záповědi zase rozdala chudým všecko, co měla, aneb že některého malomocného se ujala.

Když mistr Konrád jednou kněžnu pokořil bitím, a obě ženy to vidouce, že tak radostně snáší bolesti a příkoří — podle legendy — Alžběta odpověděla: „Viděla jsem, jak mne mistr povznáší až do třetího nebe.“ Konrád když to slyšel, zvolal prý: „Pak musím litovati, že jsem ji nepozvedl až do desátého nebe.“ Z tohoto vypravování lze aspoň tolik poznati, jaké bylo smýšlení mistra Konráda při jeho přísném jednání. Alžběta neviděla vždy v Konrádovi moudrého vůdce, mnohdy se ho obávala a čítala ho ke svým křížům a utrpením. Přece však ho dětinně poslouchala, a lnouc k němu zbožnou uctivostí, snášela trpělivě i surové výbuchy jeho hněvivosti. Mistr Konrád stal se později in-

kvisitorem a byl dne 30. července r. 1233 od některých durynských kacírů na cestě do Marburku zákeřně přepaden a zavražděn.

Že mnohé podrobnosti ze života sv. Alžběty nám byly zachovány, vděčíme vedle vypravování mistra Konráda i svědectvím čtyř jejích služek, pod přísahou ústně a písemně učiněným.

STOUPÁ NA VRCHOL KŘESŤANSKÉ DOKONALOSTI

Stálou odříkavostí umrtvila v sobě Alžběta vlastní vůli a všecka pozemská hnutí tak, že již nepřijímala ani návštěv milovaných svých dětí. Bůh jediný byl jí všecko, jeho výhradně a nade všecko milovala, o něm ustavičně rozjímal, na něho tvář v tvář patřiti bylo vrcholem tužeb jejích. Modlitba její byla tak mocná, že začkoli prosila, uděloval jí Bůh. Tak vyprosila valnému počtu nemocných uzdravení, jiným milost kající a vytrvalosti v dobrém. Když přijala nemocného do nemocnice, první její starostí bylo, aby jeho svědomí bylo v pořádku. Odpor v té věci překonala přísností. Při ošetřování nemocných a zacházení s nimi byla vždy veselá jako kdysi na výsluní svého knížecího štěstí na hradě Vartburce. I v této věci podobala se sv. Františku z Assisi, který v tělesných bolestech svých veselě písňe si prozpěvoval a dovedl spojití hlubokou vážnost před budoucím Soudcem zároveň s dětinnou radostí.

Láska a trpělivost Alžbětina přestály každou zkoušku. Nic jí nedovedlo popuditi nebo rozmrzeti. Vždy bývala veselá, že se jí často služky až divily.

Tu však na omluvu říkala: „Veselého dárce miluje Bůh.“ Nikdy však nestrpěla, aby se někdo chtěl pobaviti na úkor lásky k bližnímu, nebo když v její přítomnosti padlo slovo zlostné nebo lehkovážné. Jak se jí něco nelíbilo, hned zvolala: „Kdepak je Bůh?“ Naše světice nemá již na světě nikoho, jen Pána Ježíše ve způsobě chudých a nemocných. Jemu tedy obětovala zbytek dnů života svého, jsouc pamětliva zaslíbení Páně: „Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou.“

Lidé obdivovali kněžnu, že neustále pracovala. To se jevílo zevně. Vnitřně však může se říci, že se neustále modlila. Naučilať se spojovati život činný s rozjímavým. To odpovídalo jejímu názoru a pracovitosti. Často zapomínala na to, co dělají ruce, a byla ne všímavou pro vše, co se kolem ní děje. Tak jsouc jednou pohroužena v modlitbu, ani nepozorovala, že stojí u kamen a že roucho její od blízkého plamene chytilo, ani zápach z doutnajícího oděvu jí nevytrhl z modlitby. Jejího ducha zbožnosti nejlépe líčí ten, který jí také nejlépe znal. Jest to mistr Konrád, který po jejím vítězoslavném skonu mohl otevřeně mluvit o jejích ctnostech. Dosvědčuje, že nepoznal žádnou jinou ženu hlubší zbožnosti, která by rozjímavému životu tak byla oddána jako Alžběta. Často setrvala několik hodin na modlitbách, majíc oči, ruce i srdce k nebi obrácené. Řeholníci a řeholnice viděli často její obličej zářiti podivnou září, když přicházela od modlitby, a z očí jejích plály zvláštní paprsky. Když, a to se stávalo často, po celé hodiny bývala u vytržení mysli, tu nemívala delší čas potřetí jídla ani nápoje tělesného, jako by vůbec již na světě ani nežila. Čím více blížila se Alžbětě tou-

žená chvíle odchodu na věčnost, tím častěji mívala vidění, jimiž byla od Boha nevýslovně potěšována.

Mistr Konrád jsa upoután těžkou nemocí na lůžko, přemýšlel o své smrti, a tu si vzpomněl také na mladou vdovu, jejíž dokonalost byla neposlední jeho starostí. Jest jí teprve 24 let. Svět ji nebude asi lákat, ale tolik nesplněných žádostí má ještě před sebou. Kalich chudoby nevypila dosud až na dno. Co si počne po jeho smrti, bez jeho vedení? Zavolal ji a tázal se, jaké má plány pro případ jeho smrti. Oba tu stáli proti sobě jako dvě bytosti, pro které tělo nemělo významu. Konrád byl stár a nemocen, Alžběta mladá a na pohled zdravá. Podivnou útěchu dala kněžna na smrt nemocnému. Určitě ho ujistila, že on ji přežije, ale naopak její konec že jest blízký.

Byvši u vidění poučena, že již brzo bude povolána do království nebeského, připravovala se Alžběta radostně na smrt. Navštívila ještě jednou svoje milé chudé a nemocné a rozdala jim všecko, co jí vůbec zbylo. Čtvrtého dne po onom zjevení se roznemohla. Nemoc její trvala čtrnáct dní. Učinila poslední pořizení a vyzpovídala se. Již při této nemoci zdá se, že nával lidu, který ji chtěl ještě jednou viděti, byl ohromný. Poslední tři dny nepřipustila k sobě již žádné světské osoby, nechtějíc ve svatém rozjímání býti vyrušována. O posledních dnech kněžny Alžběty jsou přesné a podrobné zprávy z výpovědí čtyř jejích společnic, doplněné mistrem Konrádem. Její smrt bylo podivuhodné spojení smutku Velkého pátku s radostí velikonoční neděle.

Mistr Konrád vypravuje: Kolem jedné hodiny přijala Tělo Páně a až do nešpor opakovala vše, co

kdy v kázáních nejkrásnějšího zaslechla. Nejvíce se rozpovídala o vzkříšení Lazara a o slzách, které Pán Ježíš při tom prolil. Služek svých napomínala dojemně, a když se rozplakaly, řekla jim: „Neplačte nade mnou, ale plačte samy nad sebou.“ Pak se pohřížila do hlubokého mlčení. Její duše bojovala proti zlému duchu. Pojednou se tázala: „Co máme dělati, když se nám ďábel ukáže?“ A po chvíli jako by ho chtěla zahrati, zvolala: „Pryč, pryč odtud!“ Jedné chvíle byla na loži obrácena ke stěně a paním ji obsluhujícím se zdálo, že spí. Za chvíli slyšely však nemocnou polohlasně líbezně prozpěvovati. Podivily se tomu velice, ale nerušily nemocnou, až se sama k nim obrátila a začala se služkou u lože stojící hovořiti. „Jak krásně jste, paní, zpívala!“ divila se dívka. „Tys mne slyšela?“ lekla se světice, že její sladké tajemství jest vyzraženo. Když služebná přisvědčila, pravila nemocná: „Nebyla bych nic řekla, ale že jste mne slyšely, nuže, tedy vám povím příčinu, proč jsem prozpěvovala. Bylo mi zjeveno, že po třech dnech se rozloučím s tímto světem. Proto se tak raduji.“

UMÍRÁ

Tedy jen ještě tři dny jí zbývaly na této zemi. „Chci býti s Bohem sama,“ řekla světice, „chci přemýšleti o své brzké smrti a přísném soudu, jenž mne očekává.“ Jak byla předpověděla, mistr Konrád se ze své choroby tak zotavil, že mohl v neděli dne 18. listopadu roku 1231 navštívit nemocnou paní, aby ji naposled vyzpovídal. Svátosti umírajících přijala s takovou vroucností, že pří-

tomní až slzeli. Pak ležela již nepohnutě na svém chudém loži. V hodinu půlnoční jala se opět mluvit, řkouc: „V tuto hodinu porodila Maria Panna Spasitele světa. V tuto hodinu narodil se Pán Ježíš, aby vykoupil a spasil svět. Onť spasí i mne.“ Posléze řekla líbezně: „Ó Maria, přijď mi ku pomoci! Již blíží se čas, kdy Všemohoucí volá k sobě své přátele. Ženich přichází si pro nevěstu.“ Po chvíli doložila šeptem: „Ticho, ticho!“ a sklonivši hlavu jako ke spánku, dokonala vítězně boj života vezdejšího před východem slunce dne 19. listopadu roku 1231, majíc právě 24 let věku svého. Život sv. Alžběty na tomto světě neměl býti dlouhý. Proto žila duchovně rychleji než jiné dívky v jejím věku.

Dílo tak krátkého života ženy, která tolik toužila po sebezapření a chudobě, nemohlo býti mnohostranné, a přece to, co vykonala, nemá sobě rovna ani před ní ani po ní. Proč dílem jejím nastala nová zvláštní doba, která se ztrácí v nekonečnu? Jest to síla duše, kterou Bůh obdařil krásou a láskou. Jest to také vděčnost k ženě, která tolika nepřáteli byla týrána, za toto veliké dílo milosrdenství. Jest to obdiv vytrvalosti proti přemnohým překážkám, které královská dcera musila překonati, než se spojila s chudobou. A ne na posledním místě jsou to podivuhodné osudy tohoto krátkého života, které lidskou mysl lákají svou čistou pozemskou i nebeskou láskou.

PO SMRTI

Sotva zemřela tato chudá, různým utrpením vysílená terciářka, hrnuli se k jejím ostatkům lidé všech stavů, duchovní i světští, nízcí i šlechtici, knížata i poddaní a vrátili jí korunu, kterou byla odložila, vrátili jí vznešenost, kterou byla pohrdla, vrátili jí moc, kterou byla zaměnila za ponížení. Bezduchá schránka nábožné a milosrdné markraběnky byla čtvrtého dne potom pohřbena v kapli sv. Františka v Marburce při špitále, ježž byla založila. Veškeré Durynsko truchlilo ze ztráty této dobrotivé matky chudých. Zemřela, ale díla veliké lásky její zůstala na světě a paměť jejího svatého života nevyhyne nikdy. Tisícové chudých plakali a modlili se na hrobě nezapomenutelné kněžny a veškeren durynský lid žehnaje památce její, jal se jí hned uctívati jako oslavenou světici Boží.

Hrob zesnulé lankraběnky Alžběty v Marburce slynul divy, a stal se záhy poutním místem, kam zástupové věřícího lidu z blízka i daleka spěchali. Že nebe Alžbětu korunovalo korunou svatých, dokazovaly zázraky, které se dály u jejího hrobu.

Záhy začalo se vyjednávatí s Římem, aby Církev schválila úctu, kterou lid prokazoval zvěčnělé Alžbětě. Mistr Konrád, zpovědník Alžbětín, podal papeži svou zvláštní zprávu o životě, ctnostech a smrti její. Její svat Konrád, který z vášnivého a bojovného knížete stal se členem řádu Německých rytířů, byl po úkladné smrti Mistra Konráda nejhorlivějším šířitelem a zastáncem úcty své příbuzné. Měl zajisté se svým bratrem Jindřichem na ní mnoho co napraviti a vynahraditi. Počal stavěti kostel sv. Alžběty v Marburce, podnes slav-

ný. Tak té, pro kterou žádný stav, ani žádný člověk nebyl nízkým, měl domov dáti to nejvznešenější, stánek Boží.

SVĚTICE

Papež Řehoř IX., který prohlásil za svatého Františka Seraf. a také Antonína Paduánského, dal na všeobecnou žádost bez odkladu zkoumati život kněžny Alžběty, i divy, které na přimluvu její se udály. Již pak na Hod Boží svatodušní dne 26. května roku 1235 prohlásil v Perugii Alžbětu slavně za světici Boží se svátkem dne 19. listopadu. — Dne 1. května roku 1236 byly ostatky sv. Alžběty slavně přeneseny do chrámu nově k její počtě založeného. Na slavnost tu dostavili se do Marburku císař Bedřich II., všichni členové panovnického rodu durynského, přemnozí biskupové a kněží, knížata, rytíři a statisícové věřících z Němec i zemí sousedních, zejména také z Čech.

Od té doby šířila se sláva sv. Alžběty po všech zemích katolických, a na přemnohých místech budovány jí na počest chrámy, oltáře, sochy, kláštery a nemocnice.

Prohlášení své milé dcery za svatou dočkal se ještě otec její král uherský Ondřej II. Také tchýně sv. Alžběty, Zofie, dožila se jejího svatořečení.

Život pokorné služebnice Boží Alžběty stal se hořčičným semenem, z něhož mocný strom vyrostl, který požehnání šíří nad celým křesťanstvem a denně přináší plody spasení.

Milosrdná láska sv. Alžběty k nemocným nabádala i po její smrti k následování. Terciářky sv.

Františka v Německu jaly se sloužiti nemocným a zřizovati pro ně nemocnice. Jedna část přijala i jméno sv. Alžběty a sdružila se ve zvláštní řád panen Alžbětinek. I celé řeholní rodiny se utvořily pod jejím jménem a ochranou. Svatá Alžběta bývá brána za patronku nemocnic, chudobinců a ústavů, kamž útočiště brávají ti, kdož na těle neb na duchu jsou choří, potřebují pomoci jiných.

Po celém světě rozšířený třetí řád sv. Františka ctí sv. Alžbětu jako svou zvláštní patronku.

ALŽBĚTINKY V PRAZE

Památník díla sv. Alžběty žije i mezi námi. Jest to pražský klášter ctihodných Alžbětinek podle III. řádu sv. Františka s ženskou nemocnicí, působící v Praze od r. 1722. Klášterní nemocnice ctihodných Alžbětinek v zařízení svém stojí na výši doby a jest dosud jedinou lidovou ženskou nemocnicí pro Velkou Prahu, v níž zvláště chudé a opuštěné ženy nalézají v nemoci ošetření. Nemocnice čítá 93 lůžek. Od r. 1722 do r. 1930 bylo tu ošetřováno 173.688 nemocných. V roce 1930 v nemocnici této, vždy přeplněné, bylo 2076 žen ošetřováno, mimo četné případy ambulantní. Operací bylo v r. 1930 provedeno 746. Pozdravených propuštěno bylo 1963 osob, zemřely 44 osoby. Službu ošetřovatelskou konají dnem i nocí ctihodné sestry samy, věnující sebe i život svůj službě Boží a trpícímu lidstvu. Nemocnice Alžbětinek nemajíc žádných stálých příjmů z veřejných fondů, jest odkázána na veřejné sbírky a milodary dobrodinců. V klášteře Alžbětinek v Praze na Slupi je nyní s představenou

velebnou matkou M. Andělou 38 sester profesek, 3 novicky a 5 kandidátek. Letos právě v jubilejním roce dostalo se řádu sv. Alžběty od Svaté Stolice v Římě schválení jeho konstitucí dekretem sv. Kongregace řeholníků v Římě ze dne 17. června roku 1931.

Ctihodné Alžbětinky v Praze, jakož i sestry, které v budoucnosti budou přijaty, připojeny jsou k Řádu sv. Františka k tomu cíli, aby mohly podíl bráti na všech odpustcích, které Římští Papežové pouze prvnímu a druhému Řádu přímo udělili, a aby chrámy jejich účastny byly těchže odpustků, kterých požívají chrámy jmenovaných Řádů.

OBRAZY SV. ALŽBĚTY

Zobrazována bývá sv. Alžběta obyčejně v oděvu sester třetího řádu sv. Františka s knížecí korunou, buď rozdělující almužny chudým, anebo sloužíc nemocným. Veliký obraz sv. Alžběty ve velkém sále nemocnice Alžbětinek v Praze na oltáři ukazuje světici, ana majíc v pozadí klášter pražský, uděluje žebráku almužnu. Na hlavním oltáři klášterního kostela Bolestné Marie Panny Alžbětinek jest na evangelijní straně socha sv. Alžběty korunované korunou a dvě koruny držící na knize. Tím se naznačuje, že vedla svatý život ve trojím stavu: panenském, manželském a vdovském. Po svatořečení život sv. Alžběty nadchl mnohé historiky, básníky, sochaře i hudebníky, malíře i stavitele, aby světici slovem i skutkem oslavovali a velebili.

Ó svatá Matko! Jak krásný příklad jsi nám zachovala. Tys nejen plnila vzorně přikázání: „Miluj bližního svého jako sama sebe“, tys však více než sebe samu milovala chudé a nemocné.

PIUS XI. A JUBILEJNÍ OSLAVY SV. ALŽBĚTY V ROCE 1931

Žijeme v době jubileí. Po tisíciletém jubileu našeho národního světce sv. Václava (r. 1929) hned následovalo jubileum půldruhého tisíciletí smrti sv. Augustina. Do téže doby připadlo jubileum svatého Františka Serafinského a letos v roce 1931 oslavuje celý křesťanský svět 700. výročí smrti velikého františkánského světce Antonína Paduánského.

K těmto františkánským jubileím vhodně přistupuje i jubileum sv. Alžběty, první terciářky v Německu. Celé katolické Německo letos svatou Alžbětu důstojně oslavuje u příležitosti 700. výročí její smrti.

Sám sv. Otec Pius XI. přispěl k oslavě tím, že zaslal episkopátu Německa vlastnoruční list, ve kterém vzpomíná významu svaté Alžběty, a ji „slávou Německa“ nazývá.

V listu tom připomíná pak sv. Otec charitativní činnost i jiné ctnosti, zejména pokoru sv. Alžběty. A ke konci listu praví sv. Otec: „Modleme se, aby nám záhy zasvitl toužebný den, v němž by všichni národové po obnovení všeobecného míru v lásce Kristově se znovu zrodili a stali se jedním ovčincem s jedním pastýřem.

Také řád ctihodných Alžbětinek v Praze hodlá jubileum svaté Matky své podle možnosti oslaviti ve svém klášterním kostele.

Kéž jubilejní rok tento přispěje ctihodným sestrám Alžbětinkám k věrnému následování ctností sv. Alžběty a na nich se vyplní požehnání sv. Františka: „Všichni, kdož toto zachovávají budou, ať jsou v nebi naplněni požehnáním Nejvyššího nebeského Otce, a na zemi ať jsou naplněni požehnáním jeho milovaného Syna v jednotě se Svatým Duchem, Těшитelem, a všemi nebeskými mocnostmi a se všemi svatými.“ Amen.

CÍRKEVNÍ MODLITBA O SV. ALŽBĚTĚ DNE 19. LISTOPADU

Milosrdný Bože, osvět srdce svých věrných a na mocnou přímluvu svaté Alžběty učiň, abychom světskými statky pohrdali a věčně se radovali z útěchy nebes. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

LITERATURA:

Ctih. sestra Antonie Alžbětinka: Život sv. Alžběty, 1819.

Fr. Ekert: Církev vítězná IV., 1899.

P. Bonav. Wilhelm: Sv. Alžběta, patronka III. řádu sv. Františka, 1905.

Peter Dörfler: Die hl. Elisabeth, 1930.

Hermann Nebe: Die Heilige von Wartburg, 1931.

H. Bretzler: Elisabeth von Thüringen, 1931.

OBSAH:

	Strana
Alžběta, dcera královská, záhy z domu odvedena	5
Prospívá ve ctnostech	7
Snoubenka	11
Alžběta a Ludvík	12
Chudí a nemocní	16
Sv. František Seraf.	19
Návštěva uherská	20
Matka	21
Ludvík opouští domov	22
Alžběta vdova	24
Nevděk světa	28
Útěcha od Boha	29
Klidné chvíle	30
Pohřeb lankraběte Ludvíka	31
Loučí se se svými dětmi	32
Duchovní dcera sv. Františka	33
Alžběta staví nemocnice	34
Zpovědník magister Konrád	36
Alžběta stoupá na vrchol křesť. dokonalosti	38
Alžběta umírá	41
Po smrti	43
Světice	44
Alžbětinky v Praze	45
Obrazy sv. Alžběty	46
Pius XI. a oslavy jubilejní svaté Alžběty v roce 1931	47
Církevní modlitba o sv. Alžbětě	48

SEZNAM VYOBRAZENÍ:

Reprodukce oltářního obrazu sv. Alžběty v nemocnici
ctih. sester Alžbětinek v Praze II.

Luisa Seidlerová: Sv. Alžběta rozděljuje almužnu.

H. Nāke: Svatá Alžběta.

Hrad Vartburk.

Skříň s ostatky sv. Alžběty.

Kostel sv. Alžběty v Marburku.

Kostel sv. Alžběty v Eisenachu.

Vnitřek farního kostela v Eisenachu.

Nemocnice ctih. sester Alžbětinek v Praze II, Na Slupi,